

سرفصل دروس رشته علوم تربیتی
دانشگاه فرهنگیان - پردیس شهید رجایی کرمانشاه

سرفصل درس « اخلاق حرفه‌ای معلم (با تاکید بر حقوق و تکالیف اسلامی) »

۱. معرفی درس و منطق آن

تربیت ماهیتی اخلاقی دارد. چنین نسبتی بین اخلاق و تربیت ایجاب می‌کند که تمامی عناصر و فرایندهای تربیت گوناگون از ارزش‌های اخلاقی متأثر باشد. در واقع هر موقعیت تربیتی یک موقعیت اخلاقی نیز می‌باشد که در آن کنشی اخلاقی رخ می‌دهد. یعنی مبتنی بر حقوق و تکالیفی از منظر اخلاقی است. براین اساس معلم به مثابه عامل اصلی و هدایت‌کننده جریان تربیت در موقعیت‌های تربیتی باید در باره چیستی و چگونگی اصول اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت‌های تربیتی به شناخت وثیقی رسیده و نسبت به آنها حساسیت داشته باشد. تا در عرصه عمل تربیت ارزش‌ها و اصول اخلاقی نمود یابد. به عبارتی دانشجویان باید به درک عمیق از ارزشهای اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت‌های تربیتی برسند تا قادر باشند موقعیت‌های تربیتی را در راستای تحقق اهداف از منظر اخلاقی اصلاح و بهبود بخشند. حاکمیت اصول اخلاقی بر مناسبات جاری بر موقعیت‌های تربیتی از یک سو موجب تسریع و ارتقا رشد اخلاقی متربیان خواهد شد و از سوی دیگر موجب ایجاد فضا و بستری مناسب برای تعالی متربیان در ساحت‌های دیگر تربیت خواهد گردید.

نام درس: به فارسی: اخلاق حرفه‌ای معلم (با تاکید بر حقوق و تکالیف اسلامی) به انگلیسی:				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: اخلاق اسلامی نحوه تدریس:
موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمانهای آموزشی) را از منظر اصول و ارزش‌های اخلاقی حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) تحلیل و مقایسه می‌نماید. موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمانهای آموزشی) را از منظر اصول و ارزش‌های اخلاقی حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) نقد می‌نماید. در شرایط تعارض آمیز اخلاقی حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) در موقعیت‌های تربیتی (فردی و سازمانی) قادر به تصمیم‌گیری است.				
پیامدها	ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
شناسایی و تحلیل موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمانهای آموزشی) از منظر اخلاقی حرفه‌ای (حقوق و تکالیف)	در موقعیت‌های مختلف تربیتی اصول و ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) را صرفاً شناسایی کرده و برای تحلیل خود دلایل قانع‌کننده‌ای ارائه نمی‌دهد.	با کنار هم نهادن موقعیت‌های تربیتی مختلف، نقاط اختلاف و اشتراک آنها را از منظر ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) شناسایی می‌کند.	تبیین (دلیل‌آوری) مناسبی برای چرایی وجوه اختلاف و اشتراک موقعیت‌های تربیتی را از منظر اخلاقی حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) ارائه می‌دهد.	
نقد موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی "معلم" و سازمانهای تربیتی) از منظر اصول و ارزش‌های اخلاقی حرفه‌ای (حقوق و تکالیف)	در مقایسه عناصر و مولفه‌های موقعیت یادگیری با ارزش‌ها و اصول اخلاقی حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) صرفاً ضعف‌ها و قوت‌های موجود را در آن شناسایی و فهرست می‌نماید.	برای ضعف‌ها و قوت‌های شناسایی شده استدلال‌های اخلاقی (توجیهات) مناسبی از منظر اصول و ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) ارائه می‌دهد.	دلایل و عوامل موثر در ایجاد ضعف و قوت در یک موقعیت تربیتی را از منظر اخلاقی حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) بیان می‌کند و پیشنهاد‌های مناسب برای بهبود آن ارائه می‌دهد.	
تصمیم‌گیری در شرایط تعارض آمیز اخلاقی در	با تحلیل یک موقعیت تربیتی تعارض آمیز	نتایج و آثار هر یک از ارزش‌های اخلاقی حرفه‌ای (حقوق و تکالیف)	یکی از اصول و ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف)	

موقعیت های تربیتی (فردی و سازمانی)	اخلاقی اصول و ارزشهای اخلاق حرفه ای متعارض (حقوق و تکالیف) را صرفاً شناسایی و بیان می نماید اما قادر به تحلیل نتایج آنها نیست	حقوق و تکالیف) را بررسی و تشریح می نماید.	تکالیف) موجود در موقعیت متعارض آمیز تربیتی را انتخاب کرده و برای انتخاب و تصمیم خود دلایل قابل قبولی ارائه می دهد.
------------------------------------	--	---	--

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش اول: چیستی اخلاق حرفه ای در تربیت

- حرفه و ابعاد آن
- اخلاق و تفاوت آن با هنجار های اجتماعی دیگر
- اخلاق حرفه ای
- اخلاق حرفه در تربیت
- ابعاد اخلاق حرفه ای تربیت (اخلاق) حقوق و تکالیف) معلمی ، اخلاق (حقوق و تکالیف) سازمان های تربیتی)
- دوگانه اخلاقی حق / مسئولیت (حقوق و تکالیف)

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه فهرستی از تعاریف مختلف در باره اخلاق حرفه ای تربیت و انتخاب یک تعریف از اخلاق حرفه ای تربیت و ارائه دلیل برای آن
-

بخش دوم: چرایی و ضرورت اخلاق حرفه ای تربیت

- نقش و جایگاه اخلاق حرفه ای
- آثار و نتایج اخلاق حرفه ای در محیط های تربیتی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی

فعالیت عملکردی:

- .....

فصل سوم: چگونگی اخلاق حرفه ای تربیت

• اخلاق (حقوق و تکالیف) معلمی در زمینه:

- شیوه حضور در کلاس درس
- تدریس و آمادگی برای آن
- ارزشیابی دانش آموزان
- کلاس داری نظم
- ارتباط با همکاران
- ارتباط با والدین دانش آموزان
- ارتباط با جامعه محلی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- شناسایی مصادیق هر یک از وظایف در منابع و متون اسلامی

- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسئولیت ها در تجارب زیسته معلمان و شخصیت برجسته تاریخی
- تشریح ارزش و اهمیت و پیامدهای هر یک از مسئولیت ها به صورت مکتوب و ارائه به کلاس

فعالیت عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری(واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره های روی زمین) و بررسی آن از منظر مسئولیت های معلم در زمینه های مختلف.
- مقایسه موقعیتهای یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره های روی زمین)از منظر مسئولیت های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت ها با هم.

• اخلاق (حقوق و تکالیف) سازمانهای تربیتی در قبال:

- معلم و کارکنان
- دانش آموزان
- والدین دانش آموزان
- جامعه محلی و سازمانهای تربیتی همجوار
- در قبال سطوح بالاتر مدیریت

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- شناسایی مصادیق هر یک از وظایف در منابع و متون اسلامی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسئولیت ها در تجارب زیسته معلمان و شخصیت برجسته تاریخی
- تشریح ارزش و اهمیت و پیامدهای هر یک از مسئولیت ها به صورت مکتوب و ارائه به کلاس

فعالیت های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری(واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره های روی زمین) و بررسی آن از منظر مسئولیت های معلم در زمینه های مختلف.
- مقایسه موقعیتهای یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره های روی زمین)از منظر مسئولیت های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت ها با هم.

• مسایل اخلاق حرفه ای تربیت

- مفهوم شناسی تعارضات اخلاقی در موقعیت های تربیتی
- مصادیق یابی تعارضات اخلاقی در موقعیت های تربیتی مانند:
- مسایل اخلاقی در فرایند های یاددهی یادگیری
- مسایل اخلاقی در فرایند ارزشیابی تحصیلی دانش آموزان
- مسایل اخلاقی در مدیریت کلاس
- مسایل اخلاقی در ارتباط با والدین
- مسایل اخلاقی در ارتباط با همکاران
- مسایل اخلاقی در ارتباط با دانش آموزان با مشکلات ویژه
- و.....
- شیوه مواجهه با تعارضات اخلاقی در موقعیتهای تربیتی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسایل اخلاقی در تجارب زیسته معلمان و شخصیت های برجسته تاریخی معلم (ایرانی ، اسلامی و خارجی) و تحلیل موقعیت ها از نظر ارزش های تعارض در آن
- ارائه راه حل اخلاقی برای هریک از موقعیت های تعارض آمیز اخلاقی مطرح شده در کلاس و اقامه دلیل برای انتخاب خود

فعالیت های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری(واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره های روی زمین) و بررسی آن از منظر وجود تعارض اخلاق حرفه ای و شناخت ارزش های متعارض در آن

- مقایسه موقعیتهای یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره های روی زمین) از منظر مسئولیت های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت ها با هم.
- شناخت ارزش های متعارض در یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی روایت های تاریخی یا تحلیل فیلم های دارای مضامین تربیتی) و ارائه راه حل مناسب اخلاقی برای برون رفت از موقعیت تعارض آمیز و اقامه دلیل برای راه حل پیشنهادی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره گیری روش پرسش و پاسخ استفاده از روش بحث گروهی

پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب انجام فعالیت های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب

۴. منابع آموزشی

فرامرزی قراملکی، احد (۱۳۸۳)، اخلاق حرفه‌ای، انتشارات مجنون، تهران.
بیرونی، راضیه و باقری، خسرو (۱۳۸۷)، مبانی و اصول اخلاقی تدریس بر اساس فلسفه اخلاق اسلامی، روان‌شناسی و علوم تربیتی، سال سی و هشتم، ش ۳، ص ۱۱۵.
حجتی، سیدمحمدباقر (۱۳۸۶)، آداب تعلیم و تربیت در اسلام، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران.
فرامرزی قراملکی، احد (۱۳۸۸)، اخلاق سازمانی، سرآمد، تهران.
دی جی اف، ریچارد آی. (۱۳۸۲)، اخلاق سازمانی و ارزش‌های اخلاقی، ترجمه عباس مظاهری، فرهنگ و تعاون، مرداد و شهریور ۸۲، ص ۶-۱۰.
امیدوار، ا. ف. (۱۳۸۳)، اخلاق تدریس در آیین آیات و روایات، دفتر نشر معارف، قم.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۸ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.